

УДК. 343.22

А. С. Осадча,
асистент кафедри кримінального
права № 2 Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

ПЕНАЛІЗАЦІЯ СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНИХ ДІЯНЬ З УРАХУВАННЯМ СПЕЦІАЛЬНОГО СУБ'ЄКТА ЗЛОЧИНУ

У статті досліджується поняття пеналізації злочинів у науці кримінального права. Розглядається пеналізаційна функція складу злочину. Аналізується вплив спеціального суб'єкта злочину на пеналізацію злочинів.

Ключові слова: пеналізація, спеціальний суб'єкт злочину, пеналізаційна функція складу злочину, пеналізаційна функція спеціального суб'єкта, суб'єкт злочину.

Поняття пеналізації злочинів наразі невідоме чинному кримінальному законодавству України і використовується лише у доктрині кримінального права. Причому всі правознавці, які ним оперують, називають пеналізацією процесом визначення в кримінальному праві караності діянь, визнаних злочинами.

Окремі вчені під пеналізацією розуміють установлені в законі та реалізовані в судовій практиці види і розміри покарань, що застосовується за вчинення злочину¹. О. І. Коробеев вважає пеналізацію процесом визначення характеру караності діянь, а також їх фактичною караністю, тобто процесом призначення покарання у судовій практиці². Такий підхід до проблеми, що розглядається, не є поширеним у науці.

Багато вчених мають іншу думку щодо її сутності. Так, А. А. Мітрофанов вважає, що пеналізація полягає у визначенні в законі про кримінальну відповідальність конкретних видів і розмірів покарань, що

¹ Фріс П. Л. Кримінальне право України : Загальна частина : підручник / П. Л. Фріс. – К. : Атіка, 2009. – С. 32.

² Коробеев А. И. Советская уголовно-правовая политика: проблемы криминализации и пенализации / А. И. Коробеев – Владивосток : Изд-во Дальневост. ун-та, 1987. – С. 137.

можуть бути застосовані до особи, яка вчинила злочин³. Н. О. Лопашенко, припускає, що пеналізація полягає в установленні принципів і критеріїв застосування найбільш суворого заходу державного примусу за діяння, визнані злочинними; у формуванні цілей кримінального покарання; у визначенні його видів і розмірів; у пропонуванні інших заходів кримінально-правового характеру, необхідних і достатніх для впливу на осіб, що вчинили суспільно небезпечні діяння⁴.

Аналіз чинного КК України дозволив зробити висновки щодо наявності у спеціального суб'єкта низки важливих для кримінального права функцій. У попередніх дослідженнях ми довели, що спеціальний суб'єкт злочину доволі широко представлений в якості криминоутворюючої або кваліфікуючої ознаки складів злочинів. Крім того, вчинення злочину таким суб'єктом, як правило, призводить до підвищення ступеня суспільної небезпечності цих діянь, що відбивається на виді і розмірі покарання при конструюванні санкції відповідної кримінально-правової норми. У таких випадках спеціальний суб'єкт виступає засобом диференціації кримінальної відповідальності і індивідуалізації покарання. А це дозволяє зробити припущення, що спеціальний суб'єкт у кримінальному праві виконує не лише диференційну, а й пеналізаційну функцію.

Таким чином, вважаємо, що дослідження функцій спеціального суб'єкта не буде повним без аналізу відповідних санкцій, зокрема установлених у них видів і розмірів покарань, тобто без розгляду питань пеналізації злочинів зі спеціальним суб'єктом.

Хоча санкції досить активно досліджуються в науці кримінального права, однак, як слушно зазначив А. П. Козлов, важливі проблеми, що

³ Митрофанов А. А. Основні напрямки кримінально-правової політики в Україні: формування та реалізація : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / А. А. Митрофанов; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького; НАН України. – К., 2005. – С. 15.

⁴ Лопашенко Н. А. Основы уголовно-правового воздействия: уголовное право, уголовный закон; уголовно-правовая политика / Н. А. Лопашенко. – СПб. : Юрид. центр Пресс, 2004. – С. 303–309.

стосуються визначення меж санкцій і співвідношення в них видів і розмірів покарань за окремі види злочинів, ще потребують детального вивчення⁵.

Система кримінальних покарань, якою б досконалою вона не була, є лише вихідним матеріалом для конструювання санкцій статей Особливої частини КК. Саме санкція містить законодавчо визначену модель можливого покарання за вчинення того чи іншого злочину. Отже, значення санкції як структурного елемента кримінально-правової норми полягає в тому, що вона вказує на правові наслідки вчиненого злочину, виступає, так би мовити, в якості «практичної інструкції» при призначенні конкретного покарання і, що, мабуть, найважливіше, виражає аксіологічне ставлення законодавця до злочинів даного виду, його оцінку характеру і ступеня суспільної небезпечності скоєного⁶.

Як слушно зазначає І. О. Зінченко, в диспозиції суспільна небезпечність посягання виражається через ознаки складу злочину, в санкції – через вид і розмір покарання. Звідси випливає, що диспозиція і санкція є взаємопов'язаними, адже їх правове значення залежить від характеру діяння, щодо якого законодавець установлює заборону⁷.

На нашу думку, питання про найбільш оптимальні види санкцій доцільно розглядати на прикладі норм із розділу XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг», у переважній більшості яких передбачений спеціальний суб'єкт. Крім того, в абсолютній більшості його норми встановлюють відповідальність саме спеціального суб'єкта, а це впливає на види санкцій, види і розміри покарання в них передбачених. Отже, цей розділ певною мірою можна вважати «показником законодавчих тенденцій» щодо

⁵ Козлов А. П. Уголовно-правовые санкции / А. П. Козлов. – Красноярск : Изд-во Краснояр. ун-та, 1989. – С. 3.

⁶ Дуюнов В. К., Цветинович А. Л. Дополнительные наказания: теория и практика / В. К. Дуюнов, А. Л. Цветинович. – Фрунзе : Илим, 1986. – С. 138.

⁷ Кримінальна відповідальність за порушення виборчих і референдних прав / П. П. Андрушко, І. О. Зінченко, С. Я. Лихова та ін. ; за заг. ред. В. П. Тихого. – Х. : Кроссруд, 2008. – С. 139.

пеналізації злочинів зі спеціальним суб'єктом, а це означає, що зроблені нами висновки матимуть необхідний рівень репрезентативності.

Правильне вирішення питання щодо побудови оптимального типу санкцій має важливе значення, адже від виду санкції, чіткості й обґрунтованості її конструкції багато в чому залежить індивідуалізація покарання, можливість диференційованого підходу до осіб, які вчинили вказані злочини. Введення у науковий обіг терміна «тип санкції» зумовлено різноманіттям можливих сполучень різних видів санкцій у статтях КК. Зокрема, Л. Л. Кругликов із цього приводу зазначив, оскільки санкція може бути охарактеризована із різних сторін, то набір видів, підсумок сполучення різних видів санкцій и зумовлює поняття «тип санкції»⁸.

У науці кримінального права немає єдності думок відносно класифікації санкцій. Найбільш поширеним серед науковців є подія санкцій на абсолютно-визначені, відносно-визначені, альтернативні і відсильні⁹. Іноді до своїх класифікацій автори включають кумулятивні і змішані санкції. Отже, очевидно, що у підставу класифікації санкцій можна покласти будь-які ознаки. Головним є лише те, щоб у кожному випадку були дотримані логічні правила поділу понять, не відбувалося змішування різних за змістом критеріїв (підстав) у межах одної класифікації. З огляду на викладене, вважаємо, що для нашого дослідження більш прийнятною є класифікація, запропонована Л. Л. Кругликовим. Вона і буде використовуватись нами надалі при проведенні аналізу санкцій за злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Можна констатувати, що в цілому вибір законодавцем того чи іншого виду санкцій за конкретний злочин у сфері службової діяльності та

⁸ Кругликов Л. Л. Уголовно-правовые средства обеспечения справедливости наказания / Л. Л. Кругликов. – Ярославль : ЯрГУ, 1986. – С. 21.

⁹ Дементьев С. И. Построение уголовно-правовых санкций в виде лишения свободы / С. И. Дементьев. – Ростов-на-Дону : РГУ, 1986. – С. 32, 10, 80.

професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, особливих зауважень не викликає. Так, відсутність у даному переліку абсолютно визначених санкцій пояснюється тим, що останні, встановлюючи лише одну конкретно визначену міру покарання, не спроможні враховувати особливості кожного злочину, особу винного, не дозволяють індивідуалізувати покарання, а тому із чинного КК вони повністю зникли і замінені відносно-визначеними санкціями, які є більш гнучкими та здатні повною мірою забезпечити досягнення мети покарання. Саме відносно-визначені санкції і становлять переважну більшість від усіх санкцій, що передбачені у відповідних нормах розділу XVII Особливої частини.

Саме альтернативні санкції і становлять переважну більшість (55 %) від усіх санкцій, що передбачені у відповідних нормах розділу XVII Особливої частини.

На нашу думку, альтернативні санкції є більш ефективними, адже вони дають можливість суду визначити не тільки розмір покарання в межах одного виду, але й обрати найбільш доцільний вид покарання.

Якщо дослідити верхні межі позбавлення волі як найсуворішого основного покарання за злочини, передбачені статтями 364–370 КК, то виявляється, що у більшості випадків (17 санкцій із 38, в яких передбачений цей вид покарання) максимальна межа позбавлення волі не перевищує п'яти років (відповідно до 2 років позбавлення волі – 3 санкції; до 3 років – 2 санкції; до 4 років – 4 санкції; до 5 років – 8 санкцій). У чотирьох випадках покарання може призначатися до 6 років; у двох випадках – до 7 років; до 8 років – у п'яти випадків; у чотирьох випадках – до 10 років і в одному випадку – до 12 років.

Можна зробити висновок, що кримінальна санкція, яка є невід'ємною частиною норми права, відбиває реальну соціальну дійсність, визначає обсяг суспільної небезпечності злочину, що знаходить своє втілення у виді та розмірі покарання, передбаченого за певний злочин. Отже, існує пряма

залежність: чим більш небезпечнішим є злочин, тим суворішою повинна бути санкція за його вчинення¹⁰.

Таким чином, із проведеного аналізу санкцій можна зробити кілька висновків. По-перше, це висновок щодо оцінки законодавцем суспільної небезпечності злочинів, передбачених розділом XVII Особливої частини КК. У досліджуваному розділі п'ять злочинів – це злочини невеликої тяжкості; злочинами середньої тяжкості є сімнадцять діянь; відповідно тяжкими злочинами – п'ятнадцять і один злочин – особливо тяжкий. Отже, законодавець у переважній більшості випадків вважає розглядувані діяння злочинами середньої тяжкості, певну частину із них відносить до тяжких, і одне діяння – до особливо тяжкого злочину.

По-друге, за злочини, які передбачені вказаним розділом, досить широко застосовуються не лише основні, а й додаткові покарання. Як відомо, поєднання в санкції кримінального закону основного і додаткового покарання є одним з ефективних шляхів його індивідуалізації. Застосування додаткових покарань забезпечує вибірковість впливу, суттєво підвищує попереджувальні можливості покарання, яке призначається, і, що є не менш важливим, підкріплює окремі сторони дієвості основного покарання¹¹.

Взявши до уваги дані положення, розглянемо ті санкції, що містять вказівку на можливість або обов'язковість призначення додаткового покарання за злочини у сфері службової діяльності. Із 38 санкцій, які передбачають відповідальність за дані діяння, кумулятивними є 31, тобто додаткове покарання в якості обов'язкової або факультативної міри законодавець передбачає приблизно у 82 % норм, які тут досліджуються.

На думку І. О. Зінченко, такий підхід до конструювання санкцій у цілому можна вважати виправданим, адже в санкціях статей Особливої

¹⁰ Кримінальна відповідальність за порушення виборчих і референдних прав / П. П. Андрушко, І. О. Зінченко, С. Я. Лихова та ін. ; За заг. ред. В. П. Тихого. – Х. : Кроссроуд, 2008. – С. 239.

¹¹ Цветинович А. Л. Дополнительные наказания: функции, система, виды / А. Л. Цветинович. – Куйбышев : Изд-во Саратовского ун-та Куйбышев фил., 1989. – С. 19.

частини КК додаткові покарання встановлюються не лише з урахуванням тяжкості, й (що найчастіше буває) з урахуванням характеру вчинюваного злочину. Наприклад, ч. 1 ст. 366 КК («Службове підроблення») передбачає в якості додаткового обов'язкового покарання позбавлення права займати певні посади чи займатися певною діяльністю. Таке додаткове покарання передбачено і в санкції ст. 367 КК («Службова недбалість»).

Проте аналіз законодавства свідчить, що не в усіх випадках законодавець дотримується правил побудови таких санкцій і не завжди узгоджує їх з положеннями Загальної частини КК¹².

У нашому випадку це стосується такого спеціального додаткового покарання, як позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю. Залишається незрозумілим, чому із 38 санкцій цього розділу, які встановлені за злочини зі спеціальним суб'єктом, законодавець у 24 санкціях передбачив даний вид покарання як додаткове обов'язкове, а у 14 санкціях його не застосував, хоча Пленум Верховного Суду України звертає увагу судів на те, що позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю застосовується у якості додаткового покарання у тих випадках, коли вчинення злочину було пов'язано з посадою засудженого чи із зайняттям ним визначеної посади¹³.

Наукою кримінального права загальний суб'єкт і покарання, які до нього можуть бути застосовані, досліджували впродовж багатьох століть, і більшість питань щодо них мають значні наукові напрацювання. Спеціальний суб'єкт і відповідно спеціальні види покарання активно вивчаються лише останнім часом і все більше потребують уваги з огляду на форсовані темпи розвитку суспільства, урізноманітнення суспільних відносин і все більшу диференційованість їх суб'єктів. Отже, як ніколи

¹² Кримінальна відповідальність за порушення виборчих і референдних прав / П. П. Андрушко, І. О. Зінченко, С. Я. Лихова та ін. ; за заг. ред. В. П. Тихого. – Х. : Кроссроуд, 2008. – С. 239.

¹³ Про практику призначення судами кримінального покарання : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 7 від 24 жовтня 2003 р. // Вісн. Верхов. Суду України. – 2003. – № 6. – С. 14–20.

раніше саме спеціальні види покарань наразі набувають актуальності. Особливого значення з точки зору розглядуваного нами питання має таке покарання, як позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

У результаті застосування даного виду покарання більшість осіб на порівняно довгий час усуваються з тієї чи іншої сфери суспільних відносин, позбавляються конкретних прав, обмежуються у виборі виду занять, що спричинює їм не лише моральні страждання, а й серйозно зачіпає їх майнові інтереси, справляє суттєвий вплив на матеріальний стан цих осіб і членів їх сімей¹⁴.

На підставі викладеного вважаємо, що законодавцю доцільно було б передбачити покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю у якості обов'язкового чи хоча б факультативного додаткового покарання в усіх (а не у 24, як це має місце у розділі XVII Особливої частини чинного КК) санкціях, що встановлені за вчинення злочинів спеціальними суб'єктами (тобто службовими особами юридичної особи публічного права, службовими особами юридичної особи приватного права, особами, які виконують публічні функції).

Нам можуть заперечити, посилаючись на положення ч. 2 ст. 55 КК, згідно із приписами якої позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як додаткове покарання може бути призначене й у випадках, коли воно не передбачено в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини цього Кодексу за умови, що з урахуванням характеру злочину, вчиненого за посадою або у зв'язку із зайняттям певною діяльністю, особи засудженого та інших обставин справи суд визнає за неможливе збереження за ним права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

¹⁴ Тютюгин В. И. Лишение права занимать определенные должности как вид наказания по советскому уголовному праву / В. И. Тютюгин. – Харьков : Вища школа, 1982. – С. 10.

Проте вважаємо, що у тих випадках, коли особа зловживає своїм службовим становищем, використовує надані їй повноваження чи посаду для вчинення злочину, її міра покарання має бути більш індивідуалізованою, більш суворою і містити додаткові обмеження, зумовлені характером вчиненого злочину. І таке посилення покарання як з точки зору мети кари, так і з точки зору загальної і спеціальної превенції, доцільніше передбачити у санкції, а не залишати на розсуд суду. До того ж у всіх випадках вчинення злочинів розглядуваними нами спеціальними суб'єктами існують підстави призначення позбавлення права займати певні посади (ці злочини завжди пов'язані із зайняттям особою певної посади і вчиняються спеціальними суб'єктами). До того ж, як справедливо зазначає В. І. Тютюгін, сам характер даних діянь, ступінь їх суспільної небезпечності, тяжкість наслідків, що настають, свідчить про доцільність застосування цього додаткового покарання, як правило, в усіх випадках їх вчинення¹⁵.

Ще одне питання, яке підлягає з'ясуванню при дослідженні приписів статей 364–370 КК, – це визначення, який саме вид покарання з точки зору законодавця є типовим для злочинів даного виду.

Під типовими покараннями звичайно розуміють указаний законодавцем у санкції єдиний або поставлений наприкінці альтернативної санкції вид покарання, що якомога повніше відповідає характеру суспільної небезпечності злочинів будь-якого виду¹⁶. Як видно з аналізованих санкцій законодавець здебільшого використовує такі види основних покарань: штраф – 23 санкції; громадські роботи – 2 санкції; виправні роботи – 3 санкції; арешт – 7 санкцій; обмеження волі – 18 санкцій; позбавлення волі – 33 санкції. Можна зробити висновок, що не має жодного виду покарання, передбаченого за ці злочини, що був би передбачений в усіх санкціях, хоча

¹⁵ Тютюгін В. І. Лишение права занимать определенные должности как вид наказания по советскому уголовному праву / В. И. Тютюгин. – Харьков : Вища школа, 1982. – С. 57.

¹⁶ Козлов А. П. Уголовно-правовые санкции / А. П. Козлов. – Красноярск : Изд-во Краснояр. ун-та, 1989. – С. 42.

позбавлення волі визначено у їх переважній більшості (87 %). Отже, логічно припустити, що саме позбавлення волі законодавець вважає типовим покаранням за злочини даного виду.

При порівнянні між собою санкцій статей розглядуваного розділу простежується ще одна тенденція, а саме, що розмір штрафу для службових осіб юридичних осіб приватного права встановлено у більших розмірах, ніж для службових осіб юридичних осіб публічного права.

На нашу думку, із цим рішенням законодавця важко погодитися. Коли законодавець поряд із традиційним поняттям службової особи визначив ознаки такого спеціального суб'єкта злочину, як службова особа приватного права, він тим самим здійснив диференціацію кримінальної відповідальності. Якщо злочин вчиняє службова особа юридичної особи публічного права, то завдається шкода ще й авторитету державного апарату. Отже, характер суспільної небезпечності залежить насамперед від цінності того блага, якому спричинюється шкода конкретним учинком людини, тобто від цінності тих чи інших суспільних відносин. На нашу думку, через це злочини, які вчиняються службовими особами публічного права, мають більшу суспільну небезпечність, і тому незрозуміло, чому за їх вчинення передбачений менший розмір штрафу.

Як додаткове покарання штраф до службових осіб юридичних осіб приватного права і осіб, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, узагалі не застосовується. Це тим більше дивно, адже із приписами ч. 3 ст. 53 КК штраф як додаткове покарання може бути призначений лише тоді, коли його спеціально передбачено в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК. Отже, на свій розсуд суд не може призначити штраф, якщо цей вид покарання у санкції не передбачений. Проте даний вид майнового покарання є достатньо ефективним, адже позбавлення особи матеріальних коштів, у багатьох випадках на значну суму, має суттєвий каральний ефект. Вважаємо, за доцільне включити штраф як

додаткове покарання в усіх випадках вчинення злочинів цією категорією спеціальних суб'єктів.

У трьох санкціях законодавець передбачив як основне покарання виправні роботи (ч. 1 ст. 367; ч. 3 ст. 368³; ч. 3 ст. 368⁴ КК). На нашу думку, таке покарання взагалі неможливо застосовувати до службових осіб з низки причин.

По-перше, згідно із приписами ч. 1 ст. 57 КК це покарання відбувається за місцем роботи засудженого. А як зазначив, Пленум Верховного Суду України суди не повинні призначати виправні роботи особам, які вчинили злочин, пов'язані з виконанням ними службових чи професійних обов'язків, коли залишення винного на тій самій роботі може призвести до послаблення виховного й запобіжного впливу покарання або до вчинення таких же злочинних діянь¹⁷.

По-друге, ч. 2 ст. 57 КК прямо забороняє застосовувати виправні роботи до певних спеціальних суб'єктів, якими, зокрема, є: військовослужбовці, особи рядового і начальницького складу Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, працівники правоохоронних органів, нотаріуси, судді, прокурори, адвокати, державні службовці, посадові особи органів місцевого самоврядування.

На нашу думку, правильнішим було б у санкціях статей, які встановлюють покарання у виді виправних робіт за службові злочини, замість останніх, передбачити громадські роботи (наразі громадські роботи як основне покарання законодавець використовує лише двічі у ч. 1 ст. 363³ і ч. 1 ст. 368⁴ КК).

Таким чином, проведене нами дослідження видів санкцій, установлених за злочини у сфері службової діяльності та професійної

¹⁷ Про практику призначення судами кримінального покарання : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 7 від 24 жовтня 2003 р. // Вісн. Верх. Суду України. – 2003. – № 6. – С. 14–20.

діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, дозволяє зробити такі висновки:

1) для злочинів цього розділу типовою слід вважати альтернативну санкцію;

2) типовим видом основного покарання за злочини, відповідальність за які передбачена розділом XVII Особливої частини, є позбавлення волі;

3) типовим додатковим видом покарання, що призначається як обов'язкове покарання, є позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю;

4) тенденції, які спостерігаються при побудові санкцій статей цього розділу, зумовлені ознаками спеціальних суб'єктів, які у переважній більшості вчиняють злочини із використанням своїх службових повноважень чи займаної посади. Особливий механізм учинення цих злочинів знаходить пряме відображення у санкціях шляхом застосування майнових покарань, покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Характерно, що диференціація відповідальності залежить від виду службової особи, її належності до публічного, приватного права, характеру діяльності, пов'язаної із виконанням публічних функцій: для службових осіб юридичних осіб публічного права більш типовим є покарання у виді позбавлення волі, а службових осіб юридичних осіб приватного права та осіб, які надають публічні послуги, – покарання у виді штрафу;

5) формулюючи окремі санкції за злочини передбачені у розділі XVII Особливої частини КК, законодавець не завжди дотримується приписів норм Загальної частини КК, що визначають порядок і підстави застосування окремих видів покарань, наприклад, штрафу, виправних робіт тощо;

б) проведений нами аналіз свідчить, що низка санкцій, установлених за злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, потребує вдосконалення. Необхідно

передбачити позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як обов'язкове або хоча б факультативне додаткове покарання в усіх санкціях статей розділу XVII Особливої частини КК. Із санкцій ч. 1 ст. 367, ч. 3 ст. 368³, ч. 3 ст. 368⁴ КК виключити виправні роботи як основне покарання і замінити їх на громадські роботи; передбачити штраф як обов'язкове додаткове покарання за злочини, вчинені службовими особами юридичних осіб приватного права і особами, які уповноважені на виконання функцій держави.

Таким чином, все вищевикладене дає нам підстави зробити висновок, що виявлені нами позитивні і негативні тенденції у пеналізації злочинів розділу XVII Особливої частини КК безпосередньо зумовлені ознаками їх спеціальних суб'єктів, а це дає підстави констатувати, що спеціальний суб'єкт у кримінальному праві виконує пеналізаційну функцію.

Осадчая А. С. Пенализация общественно опасных деяний с учетом специального субъекта преступления.

В статье исследуется понятие пенализации преступлений в науке уголовного права. Рассматривается пенализационная функция состава преступления. Анализируется влияние специального субъекта преступления на пенализацию преступления.

Ключевые слова: пенализация, специальный субъект преступления, пенализационная функция специального субъекта, субъект преступления.

Osadcha A. Penalization of socially dangerous acts considering special subject of crime.

In the article the notion of penalization of crimes in the science of criminal law is examined. The penalization function of corpus delicti is considered. The influence of the special subject of crime on penalization crime is analyzed.

Key words: penalization, special subject of crime, penalization function of corpus delicti, penalization unction of the special subject of crime, subject of crime.